

Alfonsas Nyka-Niliūnas
MIESTĄ PALIEKANT

Man nè kiek negaila
Palikti miesto, kuriame
Gyvendamas, aš savo buvimu
Neatnešiau šviesos ir nekovoju
Už tiesą ir už laisvę, nemylėjau
Artimo, tik sąžiningai
Mokėjau mokesčius,
Skundžiausi bloga tvarka,
Nè kiek prie jos neprisidėdamas;
Reikalavau negailestingai
Bausti nusikaltėlius;
Skelbdamas savo tiesą,
Gyvenau tik sau. Todėl
Nieko čia nėra,
Kas būtų mano. Nieko
Negaila. Bet išeidamas
Vis tiek norėčiau
Paglostyt savo svetima ranka
Iš grindinio akmens
Išaugusios žliugės galvelę.

PAVASARIS WASHINGTONĖ

Einant gatvę staiga pakilęs vėjas
Sušiaušė juodus tulpės plaukus,
Ir aš dar kartą pajutau,
Kad gyvenu svetimame krašte.

Washington, 1978

Henrikas Nagys
IŠSIGELBĖJUSIEJI

Jūs išsigelbėjot visi.
Jūs verkėte ties jūra.
Ant kranto liejos lūždama vilnis
ir plovė jūsų laivo sudraskytą burę.

Troški atogrąžų naktis jus pridengė ranka.
Nuo medžių puolė sunkūs vaisiai
ir dusliai dužo ant: uolų. Ugnim klaikia
į jūsų veidus švietė svetimos ir piktos žvaigždės...

Jūs glaudėtės parpuolę į pakrantės smėlį
ir vilgėt lūpas žemės vandenių gėlu.
Sala miegojo šniokščiančius medžius dangun iškėlus.
Jūs laukėte stebuklo. Laukėte iš rytmečio miglų

didingo laivo, brendančio su saule ir su vėju
stiebus ir jūrininkų akyse į jūsų

negyvą salą ir į širdis. Laukėte... Bet niekas neatėjo...
Jūs išsigelbėjot visi ir verkėte ties jūra.

SAULĖS LAIKRODIS

Paskutinį randą įrėžiau į tilto turėklą:
ar ne aš pasakiau sudiev savo pasakų sodui?
Vasarų debesys miega ant tvenkinio juodo.
Miega po mano medžiu jo raudonas šešėlis.

Mano pilies langai į saulėlydžio dangų
žiūri pro tuščią, pašiurpusį rudens mišką.
Mano pilies! O nepalietos spindi jos durų rankenos -
mano rankom nepalietas spindi jos veidas išblyškęs...

Niekados nakties nebebus. Bus vakaras, vakaras,
vakaras.
Vasaros niekad nebus. Bus ruduo. Per amžius - ruduo.
Dievas pridengė rankomis saulės ugniakurą.
Sukrėję po tilto turėklais tekėjęs vanduo.

Ar ne aš pasakiau savo pasakų sodui sudiev?
Nužudytas paskendo mano medžio šešėlis
giliam tvenkiny... Mano pilies
miręs saulės laikrodis miega ant smėlio.

Algimantas Mackus
NETIKĖJIMAS

Nebeieškokime –

mes nieko nesurasime:
nei žemės, nei pavasario,
žaliom raidėm užrašomo,

tik vakarą
ir elgetas, smuikuojančius
prie katedrų.

Nebeieškokime –

mes nieko nesurasime,
kol patys sau nebūsime
ir žemės, ir pavasariai.

NEORNAMENTUOTOS KALBOS GENERACIJA (1962)

ATSKLANDA

– Ką nešu stikliniam karste?
– Surinkau visus daiktus, turėtus anuomet.
Šaknis įleido mirę daiktai manin.
– Nenusimesi aštraus, mirusio svorio?

– Kai žmogus nebeturi ko laidoti, jis tampa vienas.
– Būk.

I

Pabudintas Viešpaties Angelo,
žvelgiu į koplyčios vitražą:
veidas Viešpaties Angelo, –
angele, juoda ir žalia,
angele, amžiną atilsį.
Miegosiu per Viešpaties Angelą,
miegosiu per koplyčios vitražą,
per veidą Viešpaties Angelo,
per, angele, juodą ir žalią,
per, angele, amžiną atilsį.
Žalias, angele, kraštas,
žalia išdalinama žemė
rauda, angele, amžiną atilsį, –
tai gimdančios gieda ir gieda,
tai, angele, juoda prieš miegą.

II

Tai įtamos kupinas laikas
tai laikas mirties nepaaiškintos
tai šauksmas išklydusios generacijos
tai atšauktas prisikėlimas
tai pirštai ant vėstančio kūno
tai išdidumas prieš kojų mazgojimą
tai šauksmas išklydusios generacijos
tai atšauktas prisikėlimas.

Liūnė Sutema

Noriu grįžti namo

Aštrus ir kietas mano ilgesio ašmuo,
su juo išpjausčiau visuos kaštanuos,
pro kuriuos praėjau:
NORIU GRĮŽTI NAMO –

(O širdyje atsargiai įrėžiau:
negaliu, bijau, negaliu...)

ir pavasarį, kai pro tankius lapus,
prasilauš, lyg balti balandžiai žiedai,
žydės ir manasis šauksmas:
n o r i u g r į ž t i n a m o –

(Tik širdyje paliks tas pat negyjas:
negaliu...)

Nerimstantis ir piktas mano ilgesio ašmuo,
su juo išpjausčiau vaismedžių soduos,
kuriuose buvau:

NORIU GRĮŽTI NAMO –

(O širdyje plonai išvedžiojau:
negaliu, bijau, negaliu...)

ir rudenį, kai vėjuotom naktim
krisdami vaisiai nejaukiai skambės,
aidės ir manasis šauksmas:
n o r i u g r į ž t i n a m o –

(Tik širdyje paliks tas pat negyjas:
bijau...)

dainelė su priedainiu

*išėjo tėvelis į mišką,
išėjo motinėle į mišką,
išėjo tėvelis, išėjo motinėle,
išėjo visi vaikai į mišką,
ha ha ha...*

Nedainuokim. Nesijuokim.
Tėvelis išėjęs negrįžo –
piktai kvatoja pelėda miške –
pirmoji kulka pataikė ne ją.
Oranžinė pilnatis, pakibus eglės viršūnėj,
laša sakais į samaną,
tyška sakais ant lūpų
i r s t i n g s t a
šauksmu ar atodūsiu?

Dabar jau vis tiek –
dabar vis tiek, ką pašovė,
tėvelį, pilnatį ar abu –
Dabar jau vis tiek,
ar medžiot buvo leista,
ar medžiot buvo uždrausta,
ir vis tiek, kieno vardu –

Visa buvo melas –
Visa buvo tiesa –
pelėdos piktų kvatojimu
tebeaidi miškas ir naktis kiekviena.

išėjo tėvelis į mišką,
išėjo motinėle...

Nedainuokim. Niūniuokim.
Motinėle nepriėjo miško –
Gūdžiai ūbauja pelėda eglės viršūnėje –
Motinėle, palinkus raiste,
renka gervuoges, renka spalgenas,
šaukdama vaikus –

kiekvienas vardas karčiai saldus,
kiekvienas vardas saldžiai kartus
jos burnoje –
ir kiekvieną vardą ataidi,
gūdžiai ūkaudama, pelėda miške.

Dabar jau vis tiek –
dabar vis tiek, kuris ėjo, kuris neėjo,
ar nei vienas jų –
dabar vis tiek, kuris girdėjo, kuris negirdėjo,
ar nei vienas jų –

Visa buvo melas –
Visa buvo tiesa –
Motinėlė viena, springdama vaikų vardais,
palinkus renka ir renka uogas raiste –

išėjo tėvelis į mišką,
išėjo motinėlė...
išėjo visi vaikai...

Nedainuokim. Neniūniuokim,
Vaikai neėjo į mišką –
išpūstom akim į juos žiūri pelėdos iškamša.
Vaikai, ir nematę miško, išmoko medžioti –
kulkom, žodžiu, klasta –

Už miško, už raisto, Rojaus Sode,
išaugo taiklių šaulių karta.
O miškas tolo, tolo ir tolo,
krislu likdamas jų akyse –

Dabar jau vis tiek –
Vis tiek, kodėl vaikai trina akis –
kad išverkus, ištrynus mišką
ar palaikius jį sūria drėgme –
Dabar jau vis tiek.

Visa tebėra melas –
Visa tebėra tiesa –
Juokimės, dainuokim, niūniuokim
ir auginkim naują mišką
tarp saulės ir žemės,
dangaus pakraštyje –

Jonas Mekas
PIRMOJI IDILĖ (1948)
Senas yra lietaus šniokštimas

Senas yra lietaus šniokštimas krūmų šakomis,
tetervinų dundėjimas vasaros aušros raudonume,
senas yra mūsų šis kalbėjimas:

apie geltonus miežių, avių laukus,
piemenų ugniakurus rudens šlapioj, vėjuotoj
vienumoj,
apie bulviakasius,
ir apie vasaros sunkias tvankas,
baltą žiemų blizgesį, važių dindėjimą begaliniuose
keliuos.
Ir apie sunkius rąstų vežimus, dirvonų akmenis,
apie raudonas molio krosnis ir laukų klintis;
o kai prie lempų, vakarais, rudens laukų pilkėjime –
apie rytojaus turgaus vežimus,
apie išskendusius, ištrinktus spalio vieškelius,
šlapius bulviakasius.

Senas yra mūsų šis gyvenimas – ilgom kartom
nuvaikščioti laukai ir įsispaudę dirvos,
kiekviena žemės pėda kalba ir kvėpuoja dar tėvais.
Iš tų pačių vėsių ir akmeninių šulinių
jie girdydavo savo grįžusias plačias bandas,
ir kai išdubdavo jų pirklių aslos,
kai gryčių sienos imdavo lėtai byrėt –
iš tų pačių duobių jie besdavo geltoną molį,
auksinį smėlį – iš tų pačių laukų.
Ir kai ir mes išeisim,
kiti sėdės ant mėlynų palaukės akmenų,
šiaus užžėlusias lankas ir ars atokaines;
ir kai, iš darbo grįžę, sės užu stalų –
kalbės kiekvienas stalas, molinis ąsotis,
kiekvienas sienos rąstas;
jie prisimins plačias, geltonas smėlio žvyroduobes
ir vėjuje banguojančius rugių laukus,
mūsų moterų liūdnas dainas linų palaukėse,
ir šitą kvapą, pirmąkart naujoj troboj! –
šviežių samanų kvepėjimą.

O, senas yra dobilų žydėjimas,
arklių prunkštimas vasaros naktim –
ir velenų, akėčių, plūgų čezesys,
malūnų girnų akmenų sunkus bildėjimas,
daržų ravėtojų skarelių baltas mirgesys, –
senas yra lietaus šniokštimas krūmų šakomis,
tetervinų dundėjimas vasaros aušros raudonume
senas yra mūsų šis kalbėjimas.

AŠ VIENAS norėjau
tegirdėt tave,
teliesti
tavo draugystę,

saugot
po raktais
kiekvieną tavo akių
sudėjimą,
kaip skarą,

rankas,
tavo balsą,
liemenį.

Dabar nieko jau
neturiu,
tik
užuomina vėjo lūpose.
Iš rinkinio „Gėlių kalbėjimas“, 1961

III. Vienos kelionės nuotrupos 8

Tik
dabar
su-
pran-
tu,

kad
nėra
atsaky-
mų,

nei
klausi-
mų.

Tik
dabar
su-
pran-
tu,

kad
gyveni-
mas
yra
be
krantų.

Tik
dabar
su-
pran-
tu,

kad
ne
kraujo
judė-
ji-
mas
skiria
mus
nuo
daiktų.

Tik
dabar
su-
pran-
tu,

kad
meilė
skiria
mus
nuo
daiktų.

Tik
dabar
su-
pran-
tu,

kaip
debesų
skraistės
per
naktį
krentu.

Iš rinkinio „Pavieniai žodžiai“, 1967